

Slovenska univerza za tretje
življenjsko obdobje

Mentor in znanje

št. 2/2015

Spoštovani mentorji,

Novo študijsko leto je pred nami. Čez mesec dni boste znova srečali svoje študente, ki vas nestrpno pričakujejo. Vaša vloga tedaj pa ne bo le vloga mentorja/mentorice, marveč boste imeli tudi svetovalno vlogo. Zato danes namenjam nekaj besed svetovanju v izobraževanju starejših in jih ilustriram s primeri z naše univerze.

Značilnosti laičnega svetovanja v izobraževanju

Svetovalno delo smo na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje uvedli že ob njeni uradni ustanovitvi leta 1986. Vanjo smo kot svetovalce vključili študente, ki so že bili pri nas v izobraževalnem procesu in tudi kot prostovoljci v organizacijskem procesu. Tako smo opravili vsaj eno nalogo: izbrali smo svetovalce, ki so *imeli širši referenčni okvir od svetovancev*, vsaj kar zadeva univerzo za tretje življenjsko obdobje in njene programe. Njihova naloga je bila, da kar se da dobro predstavijo posamezne študijske programe, organiziranost in družbeno

poslanstvo te univerze, navdušijo kandidate za vpis, a pravega svetovanja, takšnega, kjer bi bilo veliko psihološkega znanja, poznavanje svetovalnega odnosa - odnosa med subjekti - *prepoznavanja izkušenj drugega*, ni zmeraj bilo.

Starejši odrasli, svetovanci torej, skušajo v izobraževanju doseči *osebno rast* (več znanja, več in boljše spretnosti, spremembo osebnostnih lastnosti, več družbene gotovosti), če je le mogoče v povezavi s kolektivnimi prizadevanji svojega socialnega okolja (družina, prijateljska skupnost, delovna skupnost, učna skupnost navsezadnje). Želijo pa si tudi strukturirati čas, imeti priložnosti za druženje. To moramo v svetovalnem pogovoru imeti nenehno pred očmi.¹

Svetovalni odnos je primerljiv z odnosom med posamezniki. V osebem odnosu stremimo k zadovoljitvi svojih psihosocialnih potreb, tj. kognitivnih potreb, čustvenih potreb, potreb po doživljanju svojih vrednot. Pri svetovanju poteka primerljiv proces. Tako ni prav, da potencialnemu starejšemu študentu, ki se želi v najkrajšem času naučiti angleščine za prebiranje tuje književnosti, hvalimo družabni del izobraževanja, rekoč: »Potem pa greste skupaj na kavo ...« Nasprotno pa velja poudariti, da so v neki skupini nedavno obravnavali dramatika Harolda Pinterja itd. Svetovancu, ki nima denarne stiske, ni potrebno svetovati, naj se vpiše v študijsko skupino, kjer bo mesečna članarina za evro nižja kot drugod«. To ga zna celo odvrniti od vpisa. Študentu, ki mu je intelektualizacija vseh vprašanj tuja, tudi ni potrebno nadvse

¹ Education permanente, No 146, Arcueil, avril 2001, p. 214.

intelektualno predstavljati programa ... Svetovanje pomeni tipanje, počasno približevanje drugemu. Odkrivanje drugega.

Starejši študenti svetovalci dokaj dobro vstopijo v prvo fazo svetovalnega odnosa, ko se *prične oblikovati medsebojni odnos*.

Razumejo stisko svetovancev, ki se ne znajdejo v novi vlogi upokojenca, z lastnim primerom kažejo, da ima lahko tretje življenjsko obdobje novo vsebino, da je upokojitev nekaj povsem naravnega, da zaradi upokojitve ne bodo zgubili družbenega statusa, le drugačen bo. Njihovo obnašanje je svetovancem domače.

Druga faza, tim. *preiskovalna faza*, v svetovalnem razgovoru, kjer gre za razumevanje svetovančevih izkušenj in morda tudi težav in svetovančevih čustev, je odvisna od svetovalčeve empatije in njegovih ali njenih komunikacijskih spretnosti. V tej fazi bi bilo potrebno spoznati tudi **pričakovanja svetovanca glede tega, česa se bo učil in tudi, kako se bo učil**.

V tretji fazi svetovalnega razgovora, tj. v *fazi sprejemanja odločitve* glede programa, v katerega se bo svetovanec vključil, naši svetovalci izhajajo predvsem iz poznavanja programov in urnika, v najboljšem primeru svojih osebnih izkušenj in doživljanja mentorjev ter študijske skupine. Zaključek pogovora je navadno radosten, obe strani, svetovanec in svetovalec sta zadovoljni. Oba navadno dosežeta občutek avtonomnosti in povezanosti hkrati.

V prostovoljno svetovanje se starejši študenti vključijo kot laični svetovalci, a morajo biti prepričani, da je svetovanec vredna osebnost, da se je sposoben odločati. Imeti morajo psihološko znanje za razumevanje svetovančevega in svojega ravnanja, imeti morajo dovolj pravih izkušenj, da razumejo izkušnje drugega, imeti morajo voljo sodelovati v pogovoru. Predvsem pa morajo imeti pozitiven in vreden odnos do izobraževanja (izobraževanje ni debatni krožek, je in mora biti ambiciozno!) in starosti.

Organizacija, ki **prostovoljne svetovalce sprejme v svetovalno delo, naj stori vse, da so ti lahko predstavniki dobro organizirane strukture**, da njihovo znanje raste, da razumejo, kaj pomeni dober svetovalni pogovor, pa tudi, kje jih čakajo čeri v takšnem pogovoru in kako jih premostiti.

Pa lep pozdrav,

Dušana Findeisen

dusana.findeisen@guest.arnes.si